

Hemlig resa till Sunborn^d i Dalarna.

Torsdagen den 15 juli 1982 anordnade Järna Pensionärsförening en hemlig resa. 91 st. gamlingar ställde upp från Järna och Vårdinge. 2 st. bussar anlände till Järna vid åttatiden ~~och~~ med var sin ~~gavida~~ guid och resan avgick kl. 8,20, över Nykvarn, ut på E 3an. Där började guiden ge några ledtrådar vart resan skulle gå, på första frågan var det endast Anna Jansson som svarade rätt med ett skriftligt svar, på andra frågan var det också en som svarade rätt, nämligen Göte Karlsson. Mölnbo. På de övriga frågorna kunde guiden lirka fram att målet för dagens resa var Sundborn i Dalarna.

Vi åkte över den nybyggda bron vid Strängnäs, som förbinder Tosterön med fastlandet, vidare åkte vi över Tosterön, via Enköping, Sala och Avesta. Strax utanför Avesta stannade vi vid Erik Larsgården i Brovallen, som i forna dagar var fyra gårdar och drack kaffe med hembakat bröd och kakor. Gårdarna var sk. posthemman, som mot befrielse från vissa pålagor t.ex. underhåll av soldat, hade att sörja för postens befodran neröver Långheden mot Broddbo och norrut mot Avesta. År 1870 upphörde i vårt land böndernas skyldighet att svara för postens framförande.

Erik Larsgårdens huvudbyggnad var från början ett envåningshus men påbyggdes med ytterligare en våning, troligen på 1820-talet. I övre våningens festsal finns årtalet 1822 och dåvarande ägarens namn Isac Isacsson.

Några årtionden senare blev Aron Ersson från Jularbo, född 1840, bonde på gården. Han var farbror till Erik Axel Karlfelt och gifte sig 1863 med dottern i Erik Larsgården Anna Kristina Jansdotter. Under hans tid uppfördes "Lillstugan" på vars grund är inhugget AES 1878.

Folkkärna kommun inköpte gården 1965 att användas för möten, fester, sammanträden och utställningar en s.k. "trivselgård" och den har även blivit flitigt använd som ett utflyktsmål för byggdens folk och besökare långväga ifrån.

Vid restaureringen av gården upptäcktes åtta målningar som helt täckte väggarna i ett rum och som för nutidens ögon dittills varit dolda bakom flera lager tapeter.

Fem av målningarna har utförts av Anarf Anders Andersson från Ullvi i Leksand f. 1795 d. 1850 en kurbitsens mästare att måla blomster och blad.

Kl. 10,30 åkte vi från Brovallen, mot Hedemora, Falun och Stora Tuna. Vid Stora Tuna svängde vi in till Buskåkra Gästgivaregård för lunch kl. 12,30. Buskåkra Gästgivaregård hade anor sedan bruket av gästgivargårdar började komma till, efter tidigare tiders våldgästning av ämbetsmän och andra högt uppsatta personer hos bönderna.

Buskåkra Gästgivaregård fick sina fulla rättigheter år 1790.

Nu bedrevs gården av ett par Stockholmare, med glatt sinnelag, mannen berättade vid kaffet efter lunchen, om traktens och gårdens historia i korta ordalag. Att Karl XII hade legat över där i sin ungdom, han berättade också om Gustaf Vasas rättarting med dalkarlarna vid Stora Tuna. Vid senare tids utgrävningar av den massgrav där de halshuggna dalkarlarna en gång blev begravda, kunde man tänka sig, att bödlarna troligen varit berusade med starkt öl eller sprit. För en del kranier torde bilan tagit vid örat eller mungipan, vilket torde vara bevis på felhuggning med bilan.

Kl. 13,30 åkte vi från Stora Tuna mot Sundborns by Sundborns socken. Vid 15,30-tiden var vi framme vid Sundborn, och ärendet var, att se Karl Larssons hemmet, som är en allmän attraktion för turister.

Karl Larsson var född 1853, om jag hörde rätt var det i Göteborg. Hans föräldrar var av dem som tillhörde de fattiga i Sverige just då, han gick som andra barn i skola, läraren märkte Karls talang vid teckning, denne skollärare hjälpte Karl till studier.

Han studerade vid svenska konstakademin åren 1866-76 och försörjde sig då som illustratör. Karl Larsson vistades senare i Paris.

Där träffade han sin blivande fru Karin, de åkte hem till Stockholm och gifte sig. Karin var också i Paris för att lära måleriets konst.

Karins far Bergö skänkte det nygifta paret gården Lilla Hyttån i Sundborn i Dalarna, där familjen stannade livet ut. Paret fick fyra barn, en av dem lever ännu 93 år gammal (år 1982)

Huset har vidbyggts några gånger och blivit större med åren, huset är ett trähus i tvenne våningar med måleri och ordspråk av olika slag. Gudien påstod att det fanns 1600 böcker och att Karl Larsson hade läst alla dessa band. För övrigt fanns det en hel del av gammalt som var en nödvändighet på 1800-talets slut.

Parken däromkring var en idyll vid en mindre sjö, som var väl vårdat Karl Larsson avled 1919 66 år gammal och fru Karin 1929 69 år.

En familjegrav vid Sundborns kyrka ligger elva av familjen Larssons släkt begravda.

Kl. 16,30 åkte vi från Sundborn, vi rastade på en underbar rastplats vid en sjö och blev bjudna på jos och rulltårter. Färden gick över Laxne, Gnesta och Mölnbo, vi var i Järna 20,30 En bra resa.

Bengt